

Kungsfågel

Kungsfågel förekommer allmänt i grandominerad skog i hela landet utom längst i norr. Arten har minskat kraftigt under 2000-talet, men orsakerna till detta är inte närmare kända. Delvis flyttfågel, många kungsfåglar övervintrar och populationens storlek varierar med vinterns stränghet.

Ekologiska krav

Kungsfågeln är helt bunden till barrträd, främst granskog och granblandad skog. Helst väljer den bestånd med stora granar där det finns en komplex flerskiktad struktur, men arten förekommer även i yngre, täta granskogar. Reviren är små och i gammal flerskiktad granskog kan det finnas upp till 50 par/100 hektar i lämpliga miljöer. Även om reviren är små saknas arten ofta i små isolerade granbestånd. Boet läggs på undersidan av en grangren, i allmänhet högt uppe i trädet. Under stränga vintrar är dödligheten stor och populationens storlek varierar därför naturligt beroende på vintervädret.

Utbredning och regionala skillnader

Kungsfågel är allmän i barrskogar över hela landet utom längst i norr där tätheterna avtar gradvis, särskilt i de inre delarna av Västerbottens och Norrbottens län.

Indikator på skyddsvärd skog

Saknar signalvärde för skyddsvärda skogsmiljöer.

Faktorer som missgynnar eller hotar arten

Det är oklart vad som orsakat den långsiktiga tillbakagången. En tänkbar orsak är minskade arealer äldre flerskiktad granskog.

Behov av hänsyn – allmänt

I normalfallet är god miljöhänsyn tillräckligt.

Miljöhänsyn vid skogsbruksåtgärder

- Spara unga och undertryckta granar vid röjning och gallringsåtgärder i barrdominerade skogar.
- Undvik förröjning inför gallring i granbestånd.
- Lämna en funktionell, flerskiktad kantzon av gran och lövträd mot sumpskogar, myrar, sjöar, större vattendrag och bäckar.
- Det är i de flesta fall lämpligt att lämna hänsynsträd i grupper koncentrerade mot

hyggeskanterna, snarare än jämnt utspridda över den avverkade ytan.

Tips på ytterligare åtgärder som gynnar arten

- Hyggesfritt skogsbruk är positivt eftersom arten då kan finnas kvar i beståndet. Normalt krävs minst 30 lämnade hänsynsträd i from av äldre granar per hektar.
- Välj om möjligt att återbeskoga tidigare grandominerade bestånd med gran.

Områdesskydd och frivilliga avsättningar

Häckande kungsfågel är inte i behov av områdesskydd eller frivilliga avsättningar.

Skogsvårdslagstiftningen

- Behåll inslag av gran t.ex. när tall planteras på skogsmark som tidigare var grandominerad (SKSFS 7:7).
- Avstå från skogsbruk på hänsynskrävande miljöer, som t.ex. äldre skog på uddar och mot stränder, eller naturskogsrester (SKSFS 7:17).
- Lämna skyddszoner med träd och buskar mot hänsynskrävande miljöer, som bäckar, raviner, myrar och sumpskogar, kulturmiljöer m.m. (SKSFS 7:21)

Lästips

Artfakta för kungsfågel. ArtDatabankens webbplats,
<http://artfakta.artdatabanken.se/taxon/103015>

Populationsstorlek: 3 000 000 par

Populationsutveckling:

1980–2012: minskning 51 %

2001–2012: minskning 35 %

Rödlistestatus 2015: Sårbar (VU)

Fågeldirektivets Bilaga 1: Ja

